

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marostorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű ujság

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Előremost!

Szived el égő pipád utolsóját, csókold meg az asszonyodat s lelkedben az édes izzel, előre!

Dombos mellkasod alatt ujjongva zörrenjen meg vérthajtó szived. Rohanjon fel vörös véred az agyadig s vörös parázs-ként égjen bele szemed a szent élet mélységes titkaiba.

Sirjon beléd az öntudat, hogy világokat mosó árnyak lettél a cseppje.

Öleld meg jóságosan az ekéd szárját, simogasd meg a szerzősámaidat s hagyd nyitva a könyveidet.

S maradjanak nyitva a lelkedben is.

Remegjenek össze szivedben a magyar nyárfák, kolompoljon beléd az Alföld gulyája s a fekete zsiros barázdák erejéből tolujon ajkadra egy könnyben edzett meleg nóta.

Egy virágot a csákódra, lehelldjék róla lelked köré a nagy mező s láthatatlan gyökerei aggassák erejüket a szivedbe.

Kemény fejed nézzen az égbe s feszüljenek ki izmaid.

... Tengerek zuhognak ...
Havasok fagyot hőmpölygének. Csak tépd magadat tovább, tovább, előre!

Fekete, rémimesés éjszakák kerülnek rád, álnok szelek dermedt foggal csikorognak feléd, rémletek ordítanak agyadba, összenyütt testedre mérges párákat lök az idegen táj, álomra rogyant husod alatt kövessé keményedik a hazátlan föld, szivedben fölsir elhagyott gyermeked, lelkedre rázuhog elszáradt asszonyod égető könnyárja, áthülő agyadat megmarcangolja a nehézzé sülyedt élet körmre ...

Összeomlasz ...

De fölvergődöl szemeiddel az égmezőre, fáradt pillantásodat átöleli a Göncöl szekereinek sárga fakó sugara, zsupptelős, csendes viskót rajzol a lelkedbe, szivedbe hullatja a daloló ott-hon nyugalmát.

S a szinesedő fény átlopódzik a zsigereidbe.

Deres ajkadra szakad az Isten neve, kifeszült vonásaid meglágyulnak, fehér dértől zsidadt kezeid fölengednek, szemhéjadról könny olvad le s beléd harmatoz.

Beléhördülsz a nagy éjszakába, a dobbanás megdöngeti szivedet, forró vért lövel szét, fehér tüzet öntöz égő árkaiba s te ráborulsz átjegesedett fegyvered hideg vasára, megcsókolod a néma acélt s agyontépdeszt lelked szent kinját kilométerekre szórod az acéltorokból, vágatod halált lóditasz a bitangra, aki fegyverrel káromolja a fehér tollal fölfelé szálló életet.

Izmaidba ül a szikla lelke!

Megnő a lelked!

Szived szétfolyik az ereidbe s rád néz az Isten.

Kérget lehel vacogó csontjaidra s bekapcsol a sívatagok életébe.

Agyadra folyik a harci mámor.

Vesék szakadnak fel benned. Álhőmpölyög rajtad a kürtzúgás zuhatagja, beissza lelked a golyó hangorkánját, vágatod dalamok verődnek ki a sziveden, megráz az életpillanatok ereje s tátongó bronztorokknak vörös lángok közt kiszakadó hőreje örült himnuszszá szépül benned.

Kirántja a lelkedet s felragadja az életfőnségek sugárzathatagos magasaiba.

Térdre esik benned a szív s kacagásos csuklásban sir a férfiaságod.

Jövő századok termő ereje lettél, az emberiség világának gyökérszála.

Domboru homlokodra ül az erkölcsiség csillaga.

Éhezel a rohanás után, szomjazod a halált.

S nem fog rajtad a halál!

Megtörök rajtad a halál!

Piros sebedhől füledbe száll a pólyaének s anyád karácsoni csókjának melege ömlik a szived felé.

Majd ölelve mos a tengerár s a rágó fagyot reázdudított domboldal neked csurgatja zamatát.

Néked édesedik a csók, érted forr meg melegében a köny.

Kopogó falábad köré fut az iskolásgyerek, tintás kacsók szorongatják a gyerekkalapot s forró, szüzi ajkak tapadnak kemény kezedre. Lelkükbe szívják vérral szentelt moráloz virágpórárt.

Tépett rongyaid helyett puha fehérét ölt rád a hatalom s lehajol szivedhez a birtok hideg arca.

Fehér toll a Vörös angyal lelkén!

Magyar, magyar, előre!

(„Budapest“) **Rátkay Lajos.**

A téli háboru borzalmai ellen katonáinknak prémre levén szükségük, akinek van, küldje e címre: Hadsegélyzőhivatal Budapest, IV. Váci-utca 38. A posta ingyen szállítja.

HALOTTAK

NAPJÁN

... Jertek, oh jertek látogassuk együtt a temetőket!

Az idén gazdag aratása van a halálnak. Új sirhant mégis oly kevés domborul a temetőben. Halottaink nagyrészt idegen föld vagy a csatatér vérral áztatott göröngyei takarják be, melyek fölött még mindig harci paripák robnak.

Az idén tehát nagyon sokan lesznek, akik a megemlékezés koszorúját és lánggal égő gyertyaszálait nem vihetik el szeretteik sírjára. Pedig hát az idei év halottai jobban megérdemlik a virágos koszorút, az omló könnyeket, mint azok, akikért békés munka közben jött el a fagyoskezü halál.

A temetőket járva, halottak napján legelső sorban is ezek jussanak eszünkbe. A csatatér hősi halottairól emlékezzünk meg kegyelettel s amit virágdiszben, gyertyalángban nem juttathatunk emlékezetüknek, az jusson az élők javára. Jusson azoknak, akik a kórszobák mélyén gyógyítgatják a hazáért kapott sebeiket. Jusson azoknak, akik a csatatér elesett hőseiben kenyérkereső apát, vagy testvért vesztek el.

A csatér halottjai ugyanis más becsapítás alá esnek, mint a békés idők elhunytjai. Ez utóbbiak kimulással csak egy családban, vagy bizonyos munkakörben hagytak maguk után hézagot. Az, aki a haza jó voltaért harcolva esik el, az mindnyájunk halottja, az az egész országé az egész nemzeté.

Az egész nemzet rokonérzése veszi körül a porladó hősök emlékezetét, de csodálatosképen ez az érzés nem oly lehangoló, mint mikor béke idején elhunyt kedvesink sírjára tesszük le a halotti koszorút. Nem oly lehangoló, mert hisz itt a halálból élet fakad, a nemzet jövője, élete, jövő boldogsága.

Az ily halottaknak nem gyászos zsolozsma kell tehát, de dicsőítő himnusz, ujjongó diadal-ének, mert amit az ország veszít az elhunyt hősökben, annál nagyobb a nyereség.

Hiszen az ő hősi haláluk egyengeti a sikerek útját. Az ők hősi haláluk alapozza meg a végső győzelem fenséges nagy épületét. Nem a lehangoltság illik tehát az idej halottak napjára, hanem az erős bizakodás érzése.

Talán sok is az elesett hősök száma, de ez csak azt bizonyítja, hogy sokan vannak olyanok, akik a hazáért nemcsak élni, de meghalni is tudtak.

Legyen tehát az idej halottak napja egy főséges, magasztos ünnep a magyar társadalomra nézve. Az egész nemzet forrjon össze lelkiileg, s ez az összeforradás adjon táplálékot annak a munkának, amelynek célja a háboru okozta sokféle sebnek a gyógyítása.

Ne egyszerű gyertyák gyuljanak ki az idén a sírhalmokon, hanem áldozati lángok; a nemzet további áldozat készségének tündöklő lángjai!

Még mindig messze van a döntés napja, folyton újabb és újabb erőfeszítésre van szükségünk, ha győzni akarunk. Ehhez az erőfeszítéshez szolgáltatasson rugót a halottak emléke, különösen azoké a halottaké, akik a csatatéren porladnak.

Ők adták a legtöbbet; ők az életüket adták oda a nagy cél érdekében. Miért ne áldozhatnánk mi könnyű szívvel, jóval kisebb értékeket!?

Halottak napján látogassuk a temetőket, ösztönzést, lelkesedést meríteni a jövő nagy áldozatokra.

Ott...

— A „Székelyország” számára. —

Irta: **Báró Bánffy Farkasné.**

**Ott a csatatéren
Százévrével hullanak,
Tengernyi harcokban
Hányan elpusztulnak?
Keresztények szive
Kegyelttel dobban,
Halottak estéjén
Millió mécs lobban.**

**Szép Magyarországon
Vérvirágok nyílnak,
Özvegyek és árvák
Keservesen sírnak.
Minden hervadt virág
Sírhalomra kerül,
Minden hívó lélek
Imádságba merül.**

**Nincsen féltett élet,
Pótolhatlan drága,
Jó aratás vár a
Halál angyalára.
Könyörögjünk buzgón,
Áhitattal mélyen,
Találjon a végzet
Jóra, rosszra készen.**

... És ha felvirradna
Az a várva-várt nap,
Melynek nagy öröme
Minden szívet meghat
S ember-vért a földön
Nem látnánk már többet,
Törülnénk szemünkből
Az utolsó könyvet.

(Sepsiszentgyörgy, 1914.)

Ha úgy lenne...

Irta: **Gagy Samu.**

III.

— Mind ez nagyon természetes, Ambrus öcsém. A mi székely népiünkben nagyon sok ügyesség és élelmesség van.

Emlékszem, hogy gyermek koromban egy Lőrinczi-fiu itt Etédén a garasos fanyelű bicskával olyan órát faragott össze, hogy a csürbe fölakasztva, pontosan mutatta az időt; jóllehet fából faragta ki az utolsó kerekét is.

A katonák beszélték, hogy őket olyan kocsikban szállították Itáliába, melyek elébe nem volt ló fogva. Demeter János ilyen kocsikat nem látott soha, mégis mint iskolás fiu, olyan szekeret csinált, hogy beleült s a lábával nyomkodva, a Czfraszorosból kiszekerezett vele a Paputcába anélkül, hogy valaki vagy valami huzta volna.

Birtalan Laci (a Recsák) anélkül, hogy valahol inaskodott volna, egész faragó művész, órás, fegyverkovács, fazekas, asztalos volt, csak elleste az egyes mesteremberektől a fogásokat.

Igy volt alkalmuk ellesni Lőrinczinek és feleségének is Déván a gyümölcsök földolgozását s így azoknak jobb áron való értékesítését.

Mikor látták, hogy itthon is megélhetnek ebből, bár jó állásuk volt, de szolgálai sorban, ott hagyták. A függetlenségi és a honvágy haza hozta őket, mert e kettő jellemzi a mi fajunkat.

Ez a lelkekből kiirtbatatlan két vágy tartotta fenn másfél ezeréven át a székelységet annyi ellenséges népek között, e soványan termő hegyes-völgyes föld darabocskán.

Az is nagyon természetes, hogy látva a társulásnak eredményeit, egyesületbe tömörítették az élme-sebbeket s a húsz koronás részvényekkel megalapították a gyümölcs értékesítő szövetkezetet, mely már egész gyárilag kezd működni.

Gyermek-koromban a siklódiak vasárnaponként hátukon hozták le Etédre egy-egy kászu cseresznyét. Kupáját egy-két garason vették itt a dédapád háza előtt, melynek árnyékában sorra telepedtek. Ők az elárúsítással sok időt, az etédiek sok garast elpocsékoláltak. Ma már a szövetkezet beváltja nemcsak az etédieknek, hanem a küsmódi, siklódi,

szolokmai, atyhai, énlakiaknak is finomabb fajta gyümölcsöket, s részint feldolgozva, részint nyersen szállítja a nagyobb városok kereskedőihöz. Pénzlorgalmat, a földolgozásnál, csomagolásnál foglalkozást létesítettek.

A fűrészt itt a műmalommal kapcsolatosan a bükkfából vékony deszkákat vág ládáknak. A vízenyős helyeken nemes füzetek termelnek. Fölhasználják az eddig használhatatlan területeket fűz és gyümölcs termelésre.

Foglalkozása van a népnek télenyáron át. Dolgozik s nem duhajkodik a korcsmán.

Nincs itt nagy tőkepénzes, hogy valamelyes igazi gyárat alapítson, de van föld, amely fölhasználható gabona és gyümölcs termelésre. Van elég ügyes munkás kéz, mely megfelelő foglalkozást talál, helyes vezetés alatt. Csak ügyes vezető, példaadás kell, meg él a mi népiünk a változott viszonyok között is itthon.

Mi alatt Ambrus öcsémmel így beszélgettünk, az én Béla unokám leste a fiukat, hogy mi módon végzik a csemeték nemesítését. Elő kapta zsebkését, hiszen faragcsálni ő is szokott s nem azért volt büszke székely származására, hogy itt az apai rokonok között, a mit egy egyszerű székely fiu meg tud csinálni, ő is után csinálni nem lenne képes.

Hamarjában beszemzett egy külön sort. Megjegyezte egy kis cövek-re vésett nevével, s figyelmébe ajánlotta az egyik fiunak e szavakkal:

— Te Király Pista! Az tmondja nagyapa, hogy ő, meg a te nagyapád testvérek. Így hát-mi másod unoka fivérek vagyunk. Elvárom tőled, hogy ezekre az én fámra is gondot fordíts és megird nekem Budapestre, hány darab hajtott ki ezekből, s szépen nőnek e? "

A következő nap vasárnap volt, s így a pihenés napja.

Kis unokám nem győzött eleget bábámulni azon, hogy azok a fiuk minő szép összhangon énekelték az orgona körül a Tebened biztunk eleitől fogva kezdetű lélekemelő dalt, s az az ifju pap hogyan prédikált a munka nemesítő hatásáról.

Csaknem csudálkozott, hogy hát ftt az egész falu rokonság.

Igen fiam! Jó szokás az itt, hogy még pl. az ilyenek is tartják a rokonságot: Gagy Ferenc, az én nagy apámnak a dédapja feleségül vette Gedő Borbálát, Gagy János nagyapámnak a nagyapja Korondi Máriát.

Mind ezeknek a leszármazottjai tartják a rokonságot. Így van távolabbi és közelebbi rokonságban az egész falu egymással.

Bátya, öcs, sógor, koma stb. összefüzi egymással a falunépet s ha szerencsétlenség éri valamelyiket, kölcsönösen segítik egymást.

Az ember társas életre van utalva. Mint egy kaptárban a méhek, együttesen, egy célra kell munkálni, hogy

az egyesek munkája az összesnek javát eredményezze.

Csak egyesített erőkkel lehet nagy eredményeket elérhetni.

A ki csak saját önző céljait tekintti, nem ember, hanem ragadozó állat.

Tanuld meg ezt s ne feledd, hogy székelynép szülöttje vagy!

Ezek a te rokonaid vallás különbség nélkül.

Épen készültünk kimenni a határba megnézni az ott létesített fiatal gyümölcsösöket, midőn kopogtak ajtómon.

Fölbredtem. A galaczi oláhné hozta a tejet. Az kopogott.

Álom tehát az a tervezett stransversalis vasut, mely nem csak a székelységnek, de az egész országnak közgazdasági viszonyait javítaná. Álom az a gyümölcs értékesítő szövetkezet. Az a diszes iskola épület. Álom a 10 éves unokám is. Hiszen csak négy hónapos még. De ezen álomnak a vasuton kívül — mely nem egyedül tőlük függ — a többi része valósítható lenne, ha végre öntudatra ébrednének az etédiek.

Jó lenne. Ha úgy lenne!

(Vége.)

Őszi tájkép.

Irta: **Pál István.**

A Kárpátok felett
Őszi szelek szállnak,
Tépik a sárguló
Levelét a fáknak,
— Kopaszak az ágak. —

A javát leszórta,
— Ami arra való —
Csak egy-egy sápadtat
Tart még a pókháló,
— Az is hullni való. —

Nem látok mozogni
Sehol egy bogarat,
Mélyebbre húzódtak
Ők is a föld alatt.
— Nincs virág s jó illat. —

Csak az őszi rózsza
Hajtogatja fejét,
Mint ha bánatosan
Keresné a helyét,
— A holtak emlékét. —

Elköltözött innen
Gólya- s fecskemadár,
Az enyészet képét
Mutatja a határ,
— Minden a télre vár. —

Meg ne sirassátok
Az őszi táj képét!
Dicső, nagy csatákra
Vitték férfi népét!
— A javát, az épét! —

Jöhet az ellenség!
Beköszönthet a tél!
Míg a sziveinkben
A honszeretet él,
— Köztünk senki sem fél! —

Bátran szembe szállunk
A közelgő téllel,
Szép hazánkra törő
Sok gaz ellenséggel,
— Győzünk vitézséggel! —

Győzedelmünk után
Jön a szép kikelet,
Virágoznak a fák,
Hozzák a levelet,
— Kezdődik új élet!

Gólya- s fecskemadár
Ujra vissza térnek;
Ajkaikról velünk
Együtt száll az ének,
— Az ég Istenének! —

Székelyudvarhely, 1914. X. 26-án.

Krónika.

— A háboru története. —

Október 16.

Az oroszok kiűzése Magyarország területeiről a végéhez közeledik. Az utolsó orosz sereget, mely még az ország területén garázdálkodik, csapataink Rahónál, ahol megerősített állásokat foglaltak el, megtámadták. Rahót elfoglalták. Az oroszok rendetlenül menekülnek északnyugati irányban.

Hivatalosan jelentik az északi harcterről: Sary-Sambortól a San torkolatáig a küzdelem tart. Máramarosban az ellenséget üldöző csapataink elfoglalták Rahót. A Fekete-Bisztrica völgyében csapataink megverték az oroszokat és ezek Zielona felé vonulnak vissza.

A német főhadiszállás jelenti: Az oroszok október 14-iki kísérletét, hogy Lycket ismét birtokukba vegyék, visszautasítottuk. Ez alkalommal 800 foglyot ejtettünk, egy ágyut és három gépfegyvert zsákmányoltunk. Október 14-én Brüggét, 15-én Ostendét megszállottuk. Reimstől északnyugatra a franciák heves támadásait visszavertük.

Október 17.

Az angol admirális jelenti, hogy egy német torpedó naszad az északi tengerben elsüllyesztette a „Hawke” angol cirkálót.

Az északi harcterről jelentik hivatalosan: Ugy a San-menti, mint a a Dnjeszter felé irányuló operációk jól folynak. Ujabb offenzívánk folyamán 15 000 foglyot ejtettünk. Orosz-Lengyelországban az egyesült német-magyar-osztrák csapatok az oroszok támadását Iwangorod, Kozieniceből intézett támadását, az ellenségnek súlyos veszteséget okozva visszaverték.

A német főhadiszállás jelenti: Brüggében és Ostendében nagy hadi anyagot zsákmányoltunk, sok gyalogsági gépfegyvert, töltenyt és 200 használható vasuti mozdonyt. A harcok Varsónál és attól délre még folynak.

Október 18.

Német lapjelentések szerint Belfortnál megkezdődött a döntő ostrom. Az ostrom ágyukat felállították.

Az északi harcterről harcaink kedvező előhaladását jelentik. Az oroszok ellentámadásait visszavertük. Nehéz ágyuink beleszóltak a küzdelembe. Az oroszok vesztesége Przemyslnél 40.000 halott és sebesült.

A német főhadiszállás jelenti, hogy a keleti német seregek Lyck környékén előnyomulnak. Varsónál és attól délre a harcok folynak.

Október 19.

A „Kölnische Zeitung” jelenti, hogy Varsó körülrzárása küszöbön áll.

Az északi harcterről jelentik hivatalosan: Chyrowtól és Przemysltől nyugatra harcaink újabb sikerekkel jártak. A Magiera magaslatot heves harcok után elfoglaltuk. Az oroszok heves ellentámadásait a Sary-Sambortól délnyugatra fekvő magaslatok ellen visszavertük. Orosz-Lengyelországban a szövetségesek visszavertek egy Varsóból előretörő orosz lovas hadosztályt.

A német főhadiszállás jelenti, hogy a franciák támadását Lillétől nyugatra az ellenségnek súlyos veszteségeket okozva, visszavertük.

Október 20.

Az oroszok magyarországi kalandja véget ért. Az orosz sereg maradvékát Kőrösmezőnél megvertük és az ország határain túl kergettük.

A német admirális jelenti, hogy az északi tenger egyik öblében a németek megsemmisítettek egy angol tengeralattjárót.

Az északi harcterről jelentik hivatalosan, hogy a harcok hevessége Közép Galiciában, nevezetesen a Strwiaz-folyótól északra fokozódik. Támadásunk kelet felé állandóan tart. Az ellen támadásait, melyek főleg a Magiera magaslat visszavívásáért folytak, véresen visszavertük. Stryjt, Kő ösmezőt és Szerethet csapataink elfoglalták.

Október 21.

Az oroszokat teljesen kivertük a Kárpátokból és már bent Galiciában üldözzük. Magyar földön egyetlen orosz fegyveres katona sem áll.

Egy német tengeralattjáró megsemmisített egy angol naszadot.

Az Adrián a francia flotta és a hajórajunk között csata folyik. Torpedóhajóink lötték Antivarit.

Galiciában támadásaink egyre tart hódítanak. Csapataink elfoglalták a Tyszkovcétól északkeletre eső fontos magaslatokat.

A németek Ostendétől a tengerpart mentén nyomulnak előre és Lillétől nyugatra visszaverték az ellenség támadását.

A törökök a nagy leszámlásra Oroszországgal készen állnak. Arról is szólnak jelentések, hogy flottájuk az orosz flottával harcban áll.

Október 22.

Szentpétervárott, ahol vasárnap nagy tüntetések voltak a kelet-po-

roszországi vereségek miatt, megkezdtek a megerősítési munkálatakat.

Az oroszok saját veszteségüket Przemysl ostrománál nem negyven, hanem hetvenezerre becsülik.

Nikolajevics nagyherceg szerint az elhatározó nagy csata orosz területen lesz.

Lilletől nyugatra a németek erős offenzívával a franciákat több ponton visszaverték.

A franciák menekülnek Belfortból. Románia semlegességét Ferdinánd király, Carp volt miniszterelnök és a koronatanács újra leszögezte.

Törökország a Dardanellák megnyitását a legerélyesebben megtagadta Anglia erélyes sürgetése ellenére.

Anglia attól fél, hogy Svédország beleavatkozik a világháborúba, ezért az angol flotta egy részét a svéd vizekre küldték.

Október 23.

Galiciában az egész vonalon offenzívánk rendíthetetlenül halad előre. A legutóbbi harcokban 3400 oroszot ejtettünk foglyul s 15 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Bukovinában csapataink visszafoglalták Csernoviczot.

Az oroszok, saját beismerésük szerint, kivonulásukat a Kárpátokból „a nemes magyar honvédek” vitéz támadásával mentetgetik.

A La Manche csatorna fölött megjelent egy német Zeppelin. Egy angol torpedóvadászahajó üldözőbe vette. A Zeppelin elmenekült.

A porosz birodalmi gyűlés másfélmilliárd hadihitelt szavazott meg.

Halottak napjára.

Irta: **Sikolya Lajos** tizedes.

Bánatosan szól a harang,
Szomoruan zúg bűg hangja
Imára hívja élöket:
Temető némaságába.

Hantokon ezernyi mécs ég,
Világítja esti homályt;
Leborulva, néma csendbe
Árvák milliója mond imát.

Imát rebeg milliók szíve
Hozzad, néptenger Istene,
Hallgasd meg elhagyottakat,
Fogadd atyai kebledre!

Ezrek és ezrek hullnak el
Mieink s ellenink közül,
Ki segítne az árvákon,
Ha jó szívünk nem könnyörül!?

Isten nevében fel tehát!
Vegyük szívünkre a sorsát,
Vörös Kereszt Egylet útján
Gyógyítsunk meg minden apát!

Távol tőlünk, ellentűzbe
Félistenként harcolnak ők,
Zord idővel dacol a hős,
Segítsétek oh magyar nők!

Ne tegyetek annyi mécsset,
Koszorut se néma sírra,
Mást kíván most a szent ottár,
Dicső hazánk Génusza!

Csak egy mécsessel, kis virággal
Áldozatok kevesebbet, —
E filléryi adományból
Megmenthettek ezereket.

Isten kezében van éltünk,
Hazánk, családunk, mindenünk.
Nyugodt szívvel megyünk harcba,
Ha árváink jó lelketek
Felkarolja, el nem hagyja.

Védekezés a ragályok ellen.

A háborus bonyodalnak közepette kétszeresen fontos a közegészségügyi hatóságok fölhívása. Kétszeresen fontos, mert hiszen, ahol lélekben és testben egészséges csapatok állanak az ellenséggel szemben, ott félig nyert csatánk van. S ahol pedig ragály dul a népség, vagy a katonaság sorai közt, ott több pusztulást okozhat a még csírjában el nem fojtott baj, mint az ellenség leggyilkosabb tüzelése. Hála a hadvezetőségünk és közegészségügyi hatóságainak bölcs előrelátásának, eddigelé csak elvétve és elenyésző csekély számban történtek ragályos megbetegedések az országban. De történelgosan figyelmeztet bennünket, hogy teljesítsük kötelességünket és minden tőlünk telhető erővel igyekezzünk az itt-ott fellépő ragályok tovaerjedésének megállítására.

A ragályos körök ellen való védekezés körében ott, ahol a mai nyomasztó pénzügyi viszonyok között költségesebb fertőtlenítési eszközöket beszerezni nem lehet, okvetlenül vegyék meg csekély három koronaért Derzsi József pap-tanár „Élet könyve, mint állandó házi orvosság”-át, amelyben **egyedül biztos**, könnyű és ingyenes, mindenki által érthető s szükség esetén önmagára és övéire azonnal alkalmazható **gyógymód** van:

1. ragályos nyavalyák: **kolera**, toroklob, **tífusz**, ebdüh, taknyosság, rüh, **dérhas**, mindenféle himlő és vörheny (skarlat, petecs), orbánc, bujakór, számárhurut, rákfene;

2. nem ragályos nyavalyák: agygyulladás, **tüdőgyulladás**, szivgyulladás, gyomor-és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyagbajok, skrofula, **köszvény** és **csuz**, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, **nehézsébesülések**, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség, torok vagy mandulagyulladás, gyomor-katarus, örülés stb. **ellen**.

Posta-utalványon küldjön be 3 K-t és a könyvet bérmentesen kapja a „Székelyország” kiadóhivatalától (Székelyudvarhely).

Nem humbug. 22 év alatt 400-nál több különböző esetben szerzett tapasztalat nyomán, népiesen megírt könyvről van szó, a melyből 100 példányt az E. M. K. E. is — kiváló orvosok ajánlatára — népkönyvtárai részére elfogadott.

HIREK.

— **A mai kritikus helyzetben** egyedül előfizetőink támogatására vagyunk utalva. Hazafias tisztelettel kérjük tehát, hogy e nehéz napokban előfizetéseikkel segítsenek kötelességeink teljesítéséhez. Az utolsó évfolyamra küldjék be a „Székelyország“-ra a csekély 2 K 50 fillért, mely lehetővé teszi a lap további pontos megjelenését. Teljes tisztelettel: a „Székelyország“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Hat orosz hadosztály** tört be annak idején Magyarország területére — mint Budapestről írják — és ezek egyszerre lépték át a kárpáti szorosokat. Az az orosz tábornok, aki csapatai élén Máramaroszigetre bevonult, a körösmezői harcokban súlyosan megsebesült.

— **Színészet.** *Fehér* Vilmos és *Hidassy* Kálmán közös igazgatásával színtársulat kezdte meg tegnap előadásait a cs. és kir. 82-ik gyalogezred zenekarának közreműködésével Székelyudvarhelyt. „Ferenc József azt üzenté...“ című látványos, énekes és táncos játék, *Pásztor* Árpád világháborús darabjával kezdték meg a szezont, — jeléül annak, hogy lelkesítő, hazafias intenciót tüztek maguk elé a jelen komoly pillanataiban. Nehéz viszonyok között vagyunk, rossz idők járnak a magyar színészetre is. Azonban — hisszük, hogy székely anyavárosunk társadalma ezuttal sem fogja támogatás nélkül hagyni a színészetet. A most összeverődött társulat igen jó és ismert tagokból áll. Főtörekvése az, hogy közönségünk kívánalmait minden tekintetben kielégítse. Melegen ajánljuk hathatós pártfogásba.

— **A trónörökös-pár gyilkosai** felett okt. 28-án mondott ítéletet a szerajevói törvényszék. E szerint *Mitar* Kerovicsot életfogytig tartó, *Princip*, *Cabrinovics* és *Crabes* gyilkosokat, mint még kiskorúakat, 20—20 évi börtönre ítélték. E büntetés súlyosobításául *Princip* havonként, *Crabes* 3 havonként börtönapot tart. Mindenik elítélt a gyilkosság évfordulóján sötét zárkat kap kemény fekhellyel. A törvényszék hazaárulásért és orvgyilkosságért *Ilics*, *Csubrilovics*, *Nedo* Kerovics, *Jovanovics* és *Milovics* vádlottakat, mint felbujtókat — kötél általi halálra ítélte.

— **A táviratok címzésénél** az eddig használt rövidítések nem ajánlatosak. A hatóságokhoz intézendő sürgönyök a következő címzéssel: „Osztrák-magyar nagykövetség vagy konzulátus stb.“ látandók el.

— **Springer M.** vizsgázott fogtechnikus november 15-én Székelyudvarhelyre érkezik. Bővebb ért. jön

— **A gabona- és lisztárak** emelkedésének meggátolása érdekében, a székelyföldi kereskedelmi és iparkamara felterjesztést intézett *Harkányi* János báró kereskedelemügyi miniszterhez.

— **Székely legionáriusok.** A székelyföldi állami tanítóképző-intézet ifjusága országos példát adott sok itthon bujkáló, gyáván megtapuló szájhősnek. Egy hét óta foglalkozik e fényes példával az ország sajtója; minden dicsréttel halmozva el azt a 27 ifjút, ki most, a szükség idején készséggel ajánlotta fel erős karját a haza védelmére. Természetes, hogy a derék tanári kar, melynek élén *Ujváry* Mihály igazgató áll, szintén méltán osztozik a dicsőségben. Arról van szó ugyanis, hogy a székelykeresztúri állami tanítóképző-intézet 27 növendéke önkéntesnek jelentkezett a csikszeredai honvédkiegészítő parancsnokságnál és besorozták őket a 22-ik honvéd gyalogezredbe Marosvásárhelyre, hova a *Himnusz* és a *Wacht am Rhein* éneklésével, a csikszeredai közönség óriási lelkesedése mellett indultak el a vasuti állomásról. Tomboló éljenzés és virágosó kísérte diadalmas utjukban. A felesküdt ifjak névszerint a következők: *Arus* Lajos, *Bagoly* Dezső, *Brázdilik* Árpád, *Csata* László, *Filep* Albert, *Gál* Jenő, *Hajdu* Jenő, *Istvánffy* Lajos, *Koncz* Nándor, *Kováts* Sándor, *László* Mihály, *Nagy* József, *Pap* Gyula, *Ütő* Béla, *Zsombori* József IV. évesek; *András* Albert, *Ferencz* József, *Gáspár* Béla, *Kásás* Árpád, *Kuharcz* Ernő, *Lukátsy* István, *Major* Tódor, *Molnár* Árpád, *Patakfalvi* Miklós, *Péter* Árpád, *Seiler* Lajos, *Veress* Áron III. évesek.

— **Öt és fél százalékra** szálította le a kamatlábat az Osztrák és Magyar Bank főtanácsa.

— **Népes- és zenés-levelezőlapokon** pár fillérért *Betegh* Pál könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt kaphatók a világháborús korszak zene-sláderei, melyeket *Gerő* Imre zenemű-kiadó (Budapest, I. Budafoki-ut 41b.) adott ki igen csinos kiállításban.

FOGORVOS

Perl József.

AMERIKAI DENTIST
Székelyudvarhelyre

megérkezett! Elvégez minden fogorvosi műtétet, u. m. foghuzást helyi érzéstelenítéssel, arany és más töméseket, műfogakat és teljes fogsorok szájpádlás nélkül; korona és hidmunkálatok.

Rendel: d. e. 9—12.
d. u. 2—4.

Lakása: Budapest Szállóda 2.

A kolera ellen

kipróbált és számtalan esetben feltétlenül bevált gyógyítási módszer tartalmaz a néh. **Derzsi József pap-tanár**

ÉLET KÖNYVE,

mint állandó házi-orvos című, gyakorlati tapasztalatok alapján írt műve, amelyet az egész országban sikeresen használt immár évtizedek óta a szenvedő emberiség.

E módszerrel az az eddig gyógyíthatatlan betegségek is háziilag feltétlenül és ingyenesen gyógyíthatók.

Mindenki szerebbe!

Idő előtt — nem muszáj meghalni!

Kapható **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. Az ára csekély 3 korona, melyet ha beküld, a könyvet bérmentesen kapja.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnöki sajtóosztály hiteles közlései a „Székelyország“ számára.

Orosz-Lengyelországból.

Budapest, érk. okt. 31.

Tegnap este 6 30 perckor érkezett hivatalos jelentés szerint a harc Orosz-Lengyelországban tegnap szünetelt.

A *Dan* folyó mentén *Viskotól* délre a folyón átkelt magyszámu ellenséges haderőket, heves ütközetek után, visszavetettük.

Stari — *Sambornál* az ágyutüzünk az orosz löszér-raktárt levegőbe röpitette. Az e helységtől nyugatra fekvő magaslatokon minden ellenséges támadást visszavertünk.

Turkától észak-keletre, csapataink elfoglalták a több fokos magaslati hadállást, melyet az ellenségnek menekülésszerűen kellett kiürítenie.

Népfelkelőink e harcokban sok oroszot elfogtak.

Az e hó 28-ig a monarchiában internált hadifoglyok összes száma 649 tiszt és 73,199 főnyi legénység, amibe az utóbbi hetek harcaiban ejtett s két hadi szinterről még el nem szállított igen számos hadifogoly nincs beszámítva.

Höfer, vezérőrnagy.

Török sikerek

Berlin, érk. okt. 31.

Egy három kéményű török cirkáló okt. 30-án d. e. 10—11 óra között lövöldözte *Theodosia* várost, melynek vasuti állomását, görög székesegyházát, a kikötőben levő raktárakat és molót megrongálta.

Egy katonai megsebesült, az orosz külkereskedési bank fiókja kigyuladt.

Innen fél 11-kor távozva, *Nawrotik* előtt is megjelent a *Hamadie* török cirkáló és a várost megadásra szólította fel. Bombázással fenyegetve az államvagyon kiszolgáltatását követelte. A török konzult és hivatalnokait letartóztatták.

Hivatalos konstantinápolyi jelentés szerint — nehány orosz torpedónaszád kísérletet tett arra, hogy megakadályozza a török flottának a *Boszporusból* a *Feketetengerre* való kijutását.

A török hajók erre megkezdették a tüzelést és két orosz hajót elsüllyesztettek s több, mint 30 tengerész katonát elfogtak. A török flotta veszteséget nem szenvedett.

Berlin, okt. 31. *Feketetengeren* tegnap a *Kubanec* orosz ágyunaszád elsüllyedt.

Egész *Orange* állam nyílt felkelésben van *Anglia* ellen.

Német sikerek.

Berlin, érk. okt. 31.

Tegnap délelőtt *Neuportnál* délre és *Ipsertől* keletre támadásainkat sikeresen folytattuk. Nyolc gépfegyvert zsákmányoltunk, 200 angolt elfogtunk. Az argennesi erdőben csapataink több erődhatás és támpontot bevettek. *Verduntól* északnyugatra a franciák sikertelenül támadtak. Különben nyugaton és a keleti hadszíntéren a helyzet változatlan.

Nyomtatva és kiadja **BETEGH PÁL** könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt